

فصل پانزدهم

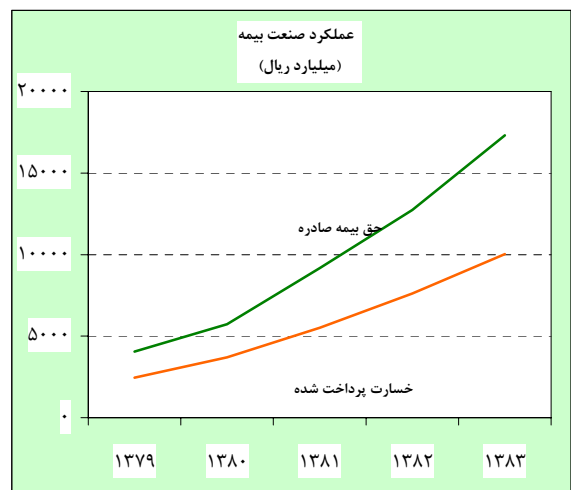
بیمه

الف- سال ۱۳۸۳

عملکرد صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۳ بیانگر تداوم روند روبه رشد شرکت های بیمه به ویژه شرکتهای بیمه بخش غیردولتی بوده است. در سال مورد بررسی، فعالیت خدمات بیمه‌گری شرکتهای بیمه در زمینه انواع متداول بیمه موجب شد تا ارزش افزوده خدمات بیمه‌ای کشور به قیمت های جاری با ۵۵/۵ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۵۶۹۵/۰ میلیارد ریال و به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ با رشد ۱۵/۷ درصدی به ۱۴۵۵/۰ میلیارد ریال برسد. روند صعودی حق بیمه در مقایسه با رشد نسبتاً ثابت جمعیت کشور طی سالهای اخیر سبب گردیده است تا شاخص حق بیمه سرانه کشور نیز از روندی صعودی برخوردار شود؛ به طوری که حق بیمه سرانه از ۱۸۸/۹ هزار ریال در سال ۱۳۸۲ با رشدی معادل ۳۵/۸ درصد به ۲۵۶/۵ هزار ریال در سال ۱۳۸۳ رسید که از این میزان ۲۴۰/۸ هزار ریال آن (معادل ۹۳/۹ درصد) به سرانه بیمه های غیرزندگی و مابقی به سرانه بیمه‌های زندگی تعلق داشت^(۱).

همچنین در سالهای اخیر، به علت فزونی رشد حق بیمه‌ها در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی کشور، نسبت حق بیمه به تولید ناخالص داخلی با افزایش همراه بود؛ به طوری که نسبت مذکور از ۱/۱۳ درصد در سال ۱۳۸۲ به ۱/۲۵ درصد در سال ۱۳۸۳ افزایش یافت. در سال مورد بررسی، این نسبت در بیمه های غیر زندگی معادل ۱/۱۷ درصد و برای بیمه زندگی برابر ۰/۰۸ درصد بوده است.

عملکرد بیمه

بررسی میزان حق بیمه صادره و خسارت پرداختی تا حدودی نشان‌دهنده بازدهی شرکتهای بیمه در هر رشته بیمه‌ای است و مقایسه آن با تعداد بیمه‌نامه و تعداد خسارت، می‌تواند حجم فعالیت شرکتهای بیمه را در هر رشته بیمه‌ای مشخص کند.

۱- حق بیمه صادره (۲)

در سال ۱۳۸۳ میزان حق بیمه صادره شرکتهای بیمه اعم از دولتی و غیردولتی معادل ۱۷۳۱۰/۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۳۵/۸ درصد رشد نشان می‌دهد. در سال مذکور، رشته شخص ثالث با ۴۰/۴ درصد

۱- حق بیمه سرانه، بیانگر میزان حق بیمه‌ای است که بطور میانگین برای پوشش بیمه‌ای هر نفر پرداخت می‌شود.
۲- «حق بیمه صادره» شامل بیمه‌نامه‌هایی است که در سال مورد بررسی صادر شده باشند، اعم از اینکه اعتبار آنها به پایان رسیده و یا نرسیده باشد.

بیشترین سهم حق بیمه صادره از کل سهم بازار را بر عهده داشت. پس از آن بیشترین سهم به ترتیب به رشته های بدنه اتومبیل، درمان، آتش سوزی، زندگی و باربری اختصاص داشته است. در سال مورد بررسی، حق بیمه صادره شرکتهای بیمه در خصوص سهم رشته های شخص ثالث، بدنه اتومبیل، اعتباری، مهندسی، مسئولیت و بدنه کشتی با افزایش و سایر موارد با کاهش سهم همراه بود. در میان حق بیمه رشته های مختلف حق بیمه اعتباری، بدنه اتومبیل، مهندسی، شخص ثالث و مسئولیت به ترتیب از بیشترین رشد در بین رشته های بیمه ای برخوردار بوده اند. لازم به ذکر است که شرکتهای بیمه ایران و آسیا، در مجموع سهمی معادل ۷۲/۷ درصد از کل حق بیمه های صادره در بازار بیمه کشور را به خود اختصاص داده اند. شرکتهای بیمه غیردولتی نیز در سال مورد نظر حدود ۱۱/۰ درصد از کل حق بیمه های صادره بازار بیمه را به خود اختصاص داده اند.

۲- خسارت پرداختی

در سال مورد بررسی، میزان خسارت پرداختی صنعت بیمه کشور ۱۰۰۳۳/۵ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۲ از رشدی معادل ۳۱/۷ درصد برخوردار بود. همانند سالهای قبل بیش از نیمی از خسارتهای پرداختی صنعت بیمه به میزان ۵۸/۳ درصد در رشته بیمه ای شخص ثالث پرداخت گردید. بعد از رشته مذکور، رشته های بیمه ای بدنه اتومبیل با ۱۲/۱ درصد، درمان و زندگی به ترتیب با ۱۱/۲ و ۶/۱ درصد بیشترین سهم را از خسارتهای پرداختی بازار بیمه کشور در اختیار داشتند. در مجموع از کل خسارتهای پرداختی صنعت بیمه در سال مورد بررسی، معادل ۷۲/۳ درصد بابت پوشش ریسک های مربوط به رانندگی و اتومبیل (بیمه نامه های شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل) بود. در این سال، شرکتهای بیمه دولتی ایران، آسیا، دانا، البرز و شرکتهای بیمه غیردولتی به ترتیب ۵۳/۰، ۲۵/۲، ۱/۴، ۶/۱۴ و ۱/۳ درصد از کل خسارتهای پرداختی بازار بیمه را به خود اختصاص داده اند.

۳- ضریب خسارت (۱)

ضریب خسارت صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۳ معادل ۷۵/۴ درصد بود که ۳/۳ واحد درصد نسبت به رقم مشابه سال قبل افزایش نشان می دهد. ضریب خسارت صنعت بیمه کشور طی سالهای اخیر مرتباً در نوسان بوده است. در سال مورد بررسی، ضریب خسارت بیمه ای شخص ثالث ۱۰۲/۷ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۷ واحد درصد کاهش نشان می دهد. به طور کلی ضریب خسارت رشته های سایر انواع، پول، زندگی، درمان و نفت و انرژی بالاتر از ضریب خسارت بازار بیمه و بین ۸۶ تا ۱۰۰ درصد بوده و ضریب خسارت سایر رشته ها کمتر از رقم بازار بیمه و بین ۴/۷ تا ۶۱/۱ درصد می باشد. مقایسه شرکتهای بیمه از لحاظ ضریب خسارت نشان می دهد که شرکتهای بیمه دانا، آسیا، ایران و البرز به ترتیب دارای ضرایب خسارت ۸۸/۱۱۰، ۷۳/۵ و ۵۹/۲ درصد بوده و در بخش غیردولتی نیز ضریب خسارت شرکتهای بیمه توسعه، کارآفرین، امید، سینا، پارسیان، ملت، حافظ و رازی به ترتیب ۸۳/۵، ۴۶/۰، ۴۱/۰، ۳۴/۹، ۲۷/۹، ۲۷/۱، ۲۳/۸ و ۲۰/۰ درصد می باشند. افزایش ۳/۳ واحد درصدی ضریب خسارت بازار بیمه در سال مورد بررسی متاثر از افزایش ضریب خسارت تمام شرکتهای بیمه، به جزء دو شرکت بیمه ایران و امید می باشد.

۴- تعداد بیمه نامه

در سال ۱۳۸۳ صنعت بیمه کشور بیش از ۱۵/۴ میلیون فقره بیمه نامه صادر نموده است که در مقایسه با سال قبل ۵/۴ درصد رشد نشان می دهد. از مجموع بیمه نامه های صادره، ۳۹/۸ درصد آن به بیمه شخص ثالث اختصاص دارد. با احتساب بیمه نامه های صادره حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل، در مجموع ۷۵/۰ درصد از کل بیمه نامه ها مربوط به بیمه نامه های اتومبیل (شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل) بوده است. در این سال صدور بیمه نامه درمان بیشترین رشد (۴۱/۳ درصد) را در بین سایر

۱- «ضریب خسارت» حاصل نسبت «خسارت واقع شده» به «حق بیمه عاید شده» است. حق بیمه عاید شده شامل مجموع حق بیمه صادره و تفاضل ذخیره حق بیمه ابتدا و پایان سال است. همچنین «خسارت واقع شده» عبارت از حاصل جمع خسارتهای پرداختی و تفاوت بین خسارتهای معوق آنها و ابتدای هر سال است.

رشته‌های بیمه‌ای دارا بوده است. بررسی آمار مربوط به تعداد بیمه‌نامه‌های شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد که شرکت‌های بیمه ایران و آسیا به ترتیب ۵۲/۱ و ۲۶/۵ درصد از کل بیمه‌نامه‌های بازار بیمه کشور را صادر کرده‌اند. در سال مزبور سهم شرکت‌های بیمه غیردولتی از تعداد کل بیمه‌نامه‌های صادره بیش از ۱۰ درصد می‌باشد که در مقایسه با سال قبل حدود ۱۶/۸ برابر شده است.

۵- تعداد خسارت

تعداد خسارتهای پرداخت شده صنعت بیمه در سال مورد بررسی با ۱۱/۹ درصد افزایش به بیش از ۲/۹ میلیون مورد رسید. رشته بیمه‌ای درمان با برخورداری از رشد ۱۸/۹ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل بیشترین سهم خسارت پرداختی از کل سهم بازار (۵۸/۶ درصد) را بر عهده داشت. پس از آن رشته شخص ثالث با ۲/۴ درصد کاهش رشد نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۲۷/۱ درصد از سهم کل بازار را به خود اختصاص داده است. با احتساب سهم رشته‌های بیمه بدنه اتومبیل و حوادث، در مجموع رشته‌های بیمه‌ای چهارگانه فوق بیش از ۹۷/۲ درصد از کل تعداد خسارتهای پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بوده‌اند. بررسی آمار مربوط به تعداد خسارت پرداختی شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد در مجموع شرکت‌های بیمه ایران و دانا ۷۳/۶ درصد از کل تعداد خسارتهای صنعت بیمه کشور را پرداخت کرده‌اند. همچنین در سال ۱۳۸۳ سهم شرکت‌های بیمه غیردولتی از تعداد کل خسارتهای پرداختی بازار بیمه ۱/۷ درصد بوده است که در مقایسه با سال قبل حدود ۱۸/۵ برابر می‌باشد.

شرکت‌های بیمه

در سال موردبررسی رتبه‌بندی شرکت‌های بیمه از نظر تولید حق بیمه به علت گسترش فعالیت بیمه بخش غیردولتی در مقایسه با سال قبل دچار تغییر گردید و شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، بخش خصوصی، دانا، البرز و صادرات و سرمایه‌گذاری به ترتیب با در اختیار داشتن ۵۳/۰، ۱۹/۶، ۱۱/۰، ۹/۱، ۷/۱ و ۰/۱ درصد از حق بیمه بازار به دنبال هم قرار گرفتند. در سال مذکور از سهم شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، البرز و دانا مجموعاً ۸/۲ واحد کاسته شده و به سهم شرکت‌های بیمه غیردولتی افزوده گردید.

طی سال ۱۳۸۳ شرکت بیمه ایران به لحاظ حجم فعالیت همچنان سهم اصلی بازار را در اختیار داشت. در این سال حق بیمه‌های صادره شرکت‌های بیمه غیردولتی، صادرات و سرمایه‌گذاری، ایران، البرز و آسیا نسبت به سال قبل به ترتیب ۴۲۵/۴، ۵۲/۷، ۳۳/۶، ۳۰/۶ و ۱۹/۶ درصد افزایش یافته است. در حالی که شرکت بیمه دانا با ۷/۸ درصد کاهش در حق بیمه‌های صادره مواجه بوده است.

عملکرد صنعت بیمه در سال ۱۳۸۳

درصد تغییر	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۱۳۸۳			
۳۵/۸	۱۷۳۱۰/۷	۱۲۷۴۳/۴	حق بیمه صادر شده (میلیارد ریال)
۳۱/۷	۱۰۰۳۳/۵	۷۶۱۷/۵	خسارت پرداخت شده (میلیارد ریال)
(۱)۳۳	۷۵/۴	۷۲/۱	ضریب خسارت (درصد)

مآخذ: گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور، سال ۱۳۸۳، بیمه مرکزی ایران
۱- تغییر در واحد است.

همچنین سهم شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، دانا، البرز و بخش غیردولتی از خسارتهای پرداختی بازار بیمه به ترتیب ۵۳/۰، ۲۵/۲، ۱۴/۴، ۶/۱ و ۱/۳ درصد بوده است که در مقایسه با سال قبل، سهم شرکت‌های بیمه ایران و دانا در مجموع به میزان ۲/۳ واحد کاهش یافته و در مقابل سهم شرکت‌های بیمه آسیا، البرز، صادرات و سرمایه‌گذاری و بخش غیردولتی افزایش یافته است.

مقایسه شرکت‌های بیمه از لحاظ ضریب خسارت در سال ۱۳۸۳ نشان می‌دهد که در بین شرکت‌های بیمه، ضریب خسارت شرکت‌های بیمه دانا و آسیا بیشتر از ضریب خسارت بازار بیمه بوده است. در سال مورد بررسی ضریب خسارت شرکت‌های بیمه دولتی (به جز شرکت بیمه ایران که حدود ۰/۹ واحد کاهش یافته است) و غیردولتی بین ۳/۹ تا ۳۳/۵ واحد افزایش یافته است.

داراییها و بدهیهای شرکت‌های بیمه

در سال ۱۳۸۳ داراییها و بدهیهای شرکت‌های بیمه با رشدی معادل ۶۱/۶ درصد به رقم ۲۳۴۵۴/۷ میلیارد ریال رسید که علت عمده این امر، رشد ۱۰۹۴/۰ درصدی سرمایه‌گذاریهای بلندمدت در سمت داراییها و رشد ۱۴۳/۸ درصدی حقوق صاحبان

به طور خلاصه عملکرد صنعت بیمه کشور طی سالهای اجرای برنامه سوم توسعه اقتصادی به شرح ذیل می باشد:

حق بیمه صادره: طی دوره برنامه سوم توسعه حق بیمه صادره شرکتهای بیمه از ۴۰۶۳/۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۹ به ۱۷۳۱۰/۷ میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۸۳ رسیده است؛ به طوری که حق بیمه صادره طی سالهای برنامه سوم به طور میانگین سالانه حدود ۴۱/۹ درصد رشد داشته است. طی دوره مذکور رشته شخص ثالث بیشترین سهم حق بیمه صادره از کل سهم بازار را دارا بوده است.

خسارت پرداختی: میزان خسارت پرداختی از میزان ۲۴۵۳/۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۹ به ۱۰۰۳۳/۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۳ (بیش از چهار برابر) رسیده است. متوسط نرخ رشد خسارت پرداختی صنعت بیمه طی سالهای فوق ۴۲/۰ درصد می باشد. طی دوره مذکور حدود نیمی از خسارتهای پرداختی صنعت بیمه به رشته بیمه ای شخص ثالث پرداخت گردیده است. همچنین پوشش ریسکهای مربوط به رانندگی و اتومبیل (بیمه نامه های شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل) از روند صعودی برخوردار گردیده و از ۵۸/۵ درصد در سال ۱۳۷۹ به ۷۲/۳ درصد در پایان سال ۱۳۸۳ رسیده است.

ضریب خسارت: ضریب خسارت صنعت بیمه کشور طی دوره برنامه سوم توسعه مرتباً در نوسان بوده است. کمترین مقدار ضریب خسارت مربوط به سال ۱۳۷۹ با رقم ۷۰/۳ درصد و بیشترین آن مربوط به سال ۱۳۸۰ با رقم ۸۱/۴ درصد می باشد. ضریب خسارت در سال ۱۳۸۳ به ۷۵/۴ درصد رسیده است. طی دوره مذکور، ضریب خسارت بیمه ای شخص ثالث از بالاترین میزان برخوردار بوده است.

تعداد بیمه نامه: تعداد بیمه نامه های صادره صنعت بیمه از حدود ۷/۹ میلیون فقره در سال ۱۳۷۹ به بیش از ۱۵/۴ میلیون فقره در سال ۱۳۸۳ رسیده است. بیمه نامه های مربوط به شخص ثالث از بیشترین تعداد برخوردار بوده است، به طوری که حدود ۳۹/۸ درصد از بیمه نامه های صادره در سال ۱۳۸۳ به بیمه شخص ثالث اختصاص داشته است.

تعداد خسارت: طی دوره برنامه سوم توسعه، تعداد خسارتهای پرداخت شده صنعت بیمه از حدود ۱/۵ میلیون مورد در سال ۱۳۷۹ به حدود ۲/۹ میلیون مورد در سال ۱۳۸۳ رسیده است. طی دوره مذکور بیشترین سهم خسارت پرداختی به ترتیب مربوط به دو رشته بیمه ای درمان و شخص ثالث بوده است.